

Mocht nu een van de lezers van de Levende natuur, zoo'n genummerde vlinder tegenkomen, dan zou ik zeer gaarne den vlinder met vermelding van vindplaats en de windrichting gedurende de laatste dag of dagen, opgestuurd krijgen. De hierdoor te maken onkosten, wil ik indien gewenscht, gaarne vergoeden.

Geestbrugweg 44, Rijswijk Z.H.

G. W. BROEKHUIJSEN.

Een prepareerstatief, dat niets kost. Dit is iets voor onze jongeren met groote liefhebberij voor bloemen en insecten, maar met weinig zakgeld. Als ge bloeiende grassen en dergelijke lastige bloemen, of kleine insecten werkelijk nauwkeurig wilt bestudeeren, dan is het een groot gemak, als ge voor pincet en prepareernaald beide handen vrij hebt en dat kan heel gemakkelijk, als ge over een loupensatief beschikt. Zulke instrumenten kosten 5—300 gulden, ze berusten alle op hetzelfde beginsel: een stevig voetstuk en daarboven een loupe, die met ronsel en getande staaf scherp ingesteld kan worden. Maar zoo'n duur instrument hebt ge als beginner niet noodig. Onze afbeelding vertelt u vrijwel alles, wat ge noodig hebt om in een oogwenk zoo'n loupensatief in elkaar te knutselen, maar voor de volledigheid wil ik er nog een paar aan-

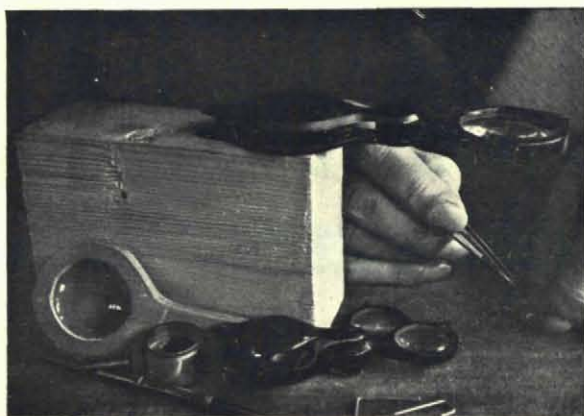

Fig. 1. Een praepareerstatief dat niets kost.
Een loupensatief van een blokje hout en een omgebogen speld; halve grootte.

wijzingen bijvoegen. Ge ziet dan allereerst een blokje hout van 10 cm hoog; daarop bevestigd ge uw vouwloupe en wel zóó, dat hij in een oogwenk verwijderd kan worden en weer als excursieloupe kan dienen. Het heele geheim bestaat in een rechthoekig omgebogen stevige speld (model beneden, links); drijf de punt zoodanig in het bovenvlak van het blokje, dat de lange arm evenwijdig loopt met het (witte) voorvlak. Tusschen hout en speld laat ge zooveel tusschenruimte, dat ge de vating van uw zakloupe er net onder kunt schuiven, zoodat ze eenigszins „klem” zit. Op de afbeelding is de knop van de speld als een klein wit stipje zichtbaar. Hiermee is dus uw loupe vast opgesteld, ge hebt beide handen beschikbaar voor pincet en prepareernaald en uw anatomisch onderzoek kan beginnen. Ge werkt het aangenaamst, als de lens van uw loupe een middellijn van 3 à 4 cm. heeft. Wie niet zoo'n groote zakloupe bezit, kan zelf een praktisch leesglas knutselen, waarvan de platte steel op dezelfde manier onder de speld geschoven kan worden. Benoodigdheden: een rond brillenglas (No. 3, $3\frac{1}{2}$ of 4; brandpuntsafstand $8\frac{1}{3}$, $7\frac{1}{7}$, of $6\frac{1}{4}$ cm); het heeft een middellijn van 38 mm. en kost bij uw vriendelijke opticien 50 cent of minder. Voor de vating zaagt ge van dun hout (triplex of sigarenplankje) twee helften, die op elkaar gelijmd of gespijkerd worden (model afb.). De middellijn van de opening is 34 mm., de binnenkanten ervan worden met een vijltje „bijgeschuind”, zoodat uw brillenglas er juist in past. Zoo'n leesglas vergroot 3—4 ×, dat is voor pluiswerk en opzetten van kleine insecten meestal wel voldoende; het gezichtsveld is groot en de afstand van lens tot voorwerp laat u veel bewegingsvrijheid. Voor sterkere vergrotingen kunt ge een zakloupje met 2 of 3 lenzen gebruiken, maar bij de combinatie van 3 enkelvoudige lenzen hebt ge last van mistekening. Een nog begeerlijker bezit is een aplanatisch gecorrigeerde loupe met groot gezichtsveld en groote dieptescherpte, maar die zijn helaas nogal prijzig, omdat ze uit 3 lenzen bestaan, die op elkaar gekit zijn. Voortreffelijk zijn de Steinheil-loupen van Zeiss, Leitz en Winkel, ze vergrooten 6—12 × en kosten 9—11 gulden. Ik gebruik graag bij mijn blokje de aplanatische loupe van Zeiss (6 ×), de steel verleng ik met een crayonhouder en schuif die in een koperen oogje, dat naast de boven beschreven speld in het blokje is geprikt; zoo'n oogje maakt ge door een bakerspeld tweemaal rechthoekig om te buigen (model beneden rechts). Zoo kunt ge zelf nog allerlei nuttige verbeteringen bedenken, zooals blokjes hout of plakjes insectenturf om uw voorwerp op den juiste afstand te brengen, als ge het vergroote beeld wilt nateekenen. Maar dat kan ik nu wel verder aan uw vernuft overlaten.

Wie veel met de loupe werkt, moet zich vooral aanwennen, om ook het niet-kijkende oog open

te houden, ge schakelt het als 't ware uit door „nergens” heen te kijken. Alleen dan kunt ge uren lang prepareren, zonder dat uw oog een spoor van vermoeden voelt.

Bilthoven.

B. E. BOUWMAN.

Het poederdonsje. In the Times van 17 Juni '32 vinden we een interessant relaas van Sir William Percy over de beteekenis van het poederdons bij den roerdomp en vermoedelijk ook andere reigerachtige vogels. Het poeder wordt geleverd door donsveertjes, waarvan de baarden in fijne schilfertjes uiteenvallen en zodoende ontstaat een stoffijne vetachtig aanvoelende massa, die echter geen vet bevat. Behalve bij de reigers komt poederdons ook voor bij sommige roofvogels. (kiekendief), Papegaaiaachtigen, Podargus, Leptosoma, Coracias (scharrelaar) en Artamus.

De roerdomp heeft vier poederdonsplekken en wel twee aan de borstzijde, ter hoogte van de sleutelbeenderen en twee aan zijn achterkant waar de dijen aan den romp sluiten. Over de beteekenis van het poeder zijn veel gissingen gewaagd o.a. dat het lichtgevend zou kunnen worden en zoo een middel zou zijn om de visschen aan te lokken. Thans echter is gebleken, dat het bij den roerdomp een eenvoudig en nuttig toiletmiddel is. Als een roerdomp een paling vangt dan ontstaat een hevige worsteling. De visch kronkelt en wringt om den hals van zijn belager en deze schokt en schudt en slaat zijn prooi totdat de ruggegraat breekt. Daarna kan de paling rustig vervoerd en verorberd worden. Maar intusschen is de vogel rijkelijk besmeurd met vischslijm en dat mag niet zoo blijven. Nu tijgt de vogel aan het werk, bepoedert zijn lichaam en schraapt en krabt dan alles af met pooten en snavel. Of daarbij de geheimzinnige kam aan den klauw van de middenteen ook dienst doet, is nog niet zeker. Een dergelijke klauw komt trouwens ook wel voor bij vogels, die er geen poederdons op na houden b.v. onze nachtzwaluw.

Het poederdons-mysterie is hiermede nog lang niet geheel onthuld, maar wij zijn toch een belangrijke stap verder gekomen en het is voor Viscount Grey of Fallodon, aan wien de wederinvoering van den roerdomp als broedvogel in Engeland is te danken, wel een groote voldoening, dat deze belangrijke waarneming, fotografisch gedocumenteerd, is geschied in de plassen van Norfolk.

JAC. P. THIJSSSE.

De booze buurman. Twee scholeksters kuierden met hun twee jongen in de duinvallei. De ouden pikten van tijd tot tijd, in den grond naar emelten en de jongen waren daarbij zeer belangstellende en belanghebbende toeschouwers. Een der jongen dwaalde echter wat af en belandde zoo in de buurt van een derden volwassen scholekster. Die stapte kalmpjes op het jong af en gaf hem een paar flinke snavelhouwen op den kop. De ouders kregen dat in de gaten, schikten zich dadelijk zij aan zij, volmaakt in dezelfde houding: schouders omhoog, snavels naar den grond gericht en onder snel en krachtig, hoog en helder staccato gefluit dribbelden ze af op den belager, die zich ook al rennend uit de voeten maakte. Dat ging zoo een meter of of vijftig voort en toen zette de aanrander het op een vliegen. De ouders hernamen hun gewone scholeksters-houding en keerden terug naar hun jongen. Ik zal de vermakelijke charge van dat luidruchtig scholekster-paar niet licht vergeten.

Koolmees en nonvlinderplaag. Ik ben bij Haenel in Garmisch op bezoek geweest en heb daar op het gebied van wetenschappelijke vogelbescherming meer gezien en geleerd, dan ik hier in de gauwigheid kan vertellen. Voorloopig alleen dit: Er was twijfel gerezen aangaande de beteekenis der koolmeezen voor de bestrijding van de nonvlinders. Weliswaar eten de koolmeezen graag de eieren van die vlinders, maar 20 % daarvan verlaten onverteerd het lichaam van den vogel, die zodoende juist zou kunnen medewerken tot een verspreiding van de plaag. Dit lijkt al dadelijk heel onwaarschijnlijk, maar Haenel wilde toch de zaak eens precies onderzoeken. Hij voerde zijn koolmeezen met nonvlinder eieren en werkelijk kwamen ongeveer 20 % daarvan schijnbaar ongedeed weer met de uitwerpselen te voorschijn. Maar het is niet zoo gemakkelijk om ongedeed de kauwmaag van een vogel te passeeren en toen Haenel die eieren microscopisch onderzocht bleek het ook dat ze waren gekneusd en gekraakt en dat de embryonen er in geheel waren vernield. We kunnen dus nog altijd de koolmees voor 100 % als nonvlinder-verdelger blijven beschouwen.

Ieder vogelvriend, die in Garmisch komt mag niet verzuimen een bezoek te brengen aan Dr. Haenel in het Kurpark.

JAC. P. THIJSSSE.

Uileballen en reigerballen. In April 1.1. zond de heer M. Kramer te Leeuwarden een mooie partij braakballen van vogels verzameld in Friesland. De uileballen, waaronder enkele van Metslawier, in het noord-oostelijke hoekje der provincie, bevatten alle de gewone veldmuis en de gewone spitsmuis, geen resten van andere zoogdieren, noch van vogels of kevers.

Zeer merkwaardig waren een vijftal reigerballen, twee van Marssum en drie van Cornjum (bij Leeuwarden). 't Waren groote grijze viltballen, op het eerste gezicht niet te onderscheiden